

ÚMLUVA OSN O BOJI PROTI DESERTIFIKACI V ZEMÍCH POSTIŽENÝCH VELKÝM SUCHEM NEBO DESERTIFIKACÍ, ZEJMÉNA V AFRICE

www.unccd.int

Co je desertifikace?

Pojem desertifikace obecně zahrnuje všechny formy ničení přírodních zdrojů (půdy, vody, vegetace), které způsobuje člověk svou činností. Vznik či rozšiřování pouští je přímým důsledkem přetěžování citlivých stepních ekosystémů. Ty podléhají – z důvodu rostoucí populace, migrace a obecně zvýšené lidské spotřeby – extrémním nárokům na produkci zemědělských plodin, sběru palivového dřeva či ekonomickým nebo politickým tlakům a obecně kácení či vypalování lesů. Proces desertifikace nabývá kritických rozměrů především právě v oblastech bezprostředně souvisejících s velkými pouštěmi. Vzrůstá tak rozloha vyprahlého území, která dnes zasahuje například téměř polovinu Afriky a přímo postihuje asi 300 milionů lidí. Různým stupněm půdní degradace je dnes ohroženo celkem 65 % z celkové rozlohy zemědělské půdy na zemi (1,5 miliardy ha). Šíření pouští má přímou souvislost s chudobou venkovských oblastí a rizikem hladomoru. Těmto rizikům musí čelit více než miliarda lidí ve 100 zemích světa, zejména v saharské oblasti Afriky, v Asii, Latinské Americe, Karibské oblasti a jižní Evropě.

Co je Úmluva OSN o boji proti desertifikaci v zemích postižených velkým suchem a/nebo desertifikací, zejména v Africe?

Mezinárodní dokument v boji proti rozšiřování pouští a s tím spojenými socioekonomickými aspekty. Od doby svého sjednání v roce 1992 na Světové konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji v brazilském Rio de Janeiro k úmluvě přistoupilo 191 států (k 31. 10. 2006). Česká republika je smluvní stranou Úmluvy od 24. 4. 2000 (č. 53/2002 Sb. m. s.) a za její naplňování je zodpovědné Ministerstvo životního prostředí společně s Ministerstvem zemědělství, Ministerstvem zahraničních věcí a Ministerstvem financí. Národním kontaktním místem je MŽP.

Co je cílem Úmluvy?

Cílem Úmluvy je boj proti desertifikaci a za zmírnění důsledků sucha v postižených zemích účinnými akcemi na všech úrovních, za podpory mezinárodní spolupráce a partnerských dohod v rámci integrovaného přístupu, který je v souladu s Agendou 21, se záměrem přispět k dosažení udržitelného rozvoje v postižených oblastech.

Priorita pro Afriku

Smluvní strany se při provádění této Úmluvy zavázaly upřednostnit pomoc postiženým africkým zemím s ohledem na zvláštní situaci převládající v tomto regionu. Značný počet zemí a obyvatel afrického regionu je negativně postižen desertifikací a častým výskytem vážného sucha. Potřeba výrazné vnější pomoci ve formě grantů a půjček k uskutečňování rozvojových záměrů za výhodnějších podmínek je dána také značně rozšířenou chudobou, která převládá ve většině postižených zemí, mezi nimiž je velký počet nejméně rozvinutých zemí.

Regionální přílohy Úmluvy

Spolu s textem Úmluvy byly schváleny rovněž 4 regionální prováděcí přílohy pro Afriku, Asii, Latinskou Ameriku a Karibskou oblast a pro severní Středozemí. Zvláštními podmínkami regionu střední a východní Evropy se zabývala 4. konference smluvních stran, která v prosinci 2000 schválila pátou prováděcí přílohu pro tento region. Pro Českou republiku vstoupila 5. příloha v platnost dne 6. září 2001.

Jaká je role České republiky?

Česká republika si je plně vědoma závažnosti problému desertifikace v postižených oblastech, zvláště v Africe, a socioekonomických aspektů, které s sebou přináší – chudobu, hlad, migraci, omezený přístup k pitné vodě a svým přístupem k Úmluvě projevila solidaritu s postiženými smluvními stranami, tj. především s rozvojovými státy.

Česká republika, která je členem Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj a Evropské unie, se dne 1. 1. 2006 zařadila rovněž mezi vyspělé, **tzv. dárcovské země**. V rámci své zahraniční rozvojové spolupráce se podílí na pomoci postiženým státům formou rozvojových projektů. V současné době probíhá několik projektů souvisejících s desertifikací, rozvojem vodních zdrojů, hydrogeologií, zemědělstvím, zkvalitněním vzdělávání místních odborníků apod. Česká republika tak přispívá k řešení globálních problémů životního prostředí v duchu prosazování udržitelného rozvoje a realizace Rozvojových cílů tisíciletí.

Desertifikace v České republice?

Česká republika nepatří mezi země postižené desertifikací. Čelí však degradaci půd vodní a větrnou erozí, kontaminaci půd vlivem starých zátěží a nadměrného užití průmyslových hnojiv, zhutňování půdního podloží vlivem velkovýrobní mechanizace apod. Vzhledem k tomu, že je problematika ochrany půd provázána také s ochranou přírody, vodních a jiných přírodních zdrojů, přijala Česká republika opatření, která zdůrazňují význam **integrovaného přístupu** při řešení těchto problémů, např.:

- Státní politika životního prostředí na období 2004 – 2010,
- Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR, Strategie udržitelného rozvoje,
- Národní program na zmírnění dopadů změny klimatu,
- Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství do roku 2010 (5,98 % zemědělské plochy),
- Agroenvironmentální programy na ochranu a obnovu životního prostředí v zemědělství.

Dokumenty v rámci Evropské unie, jejíž je Česká republika nyní nedílnou součástí:

- Strategie udržitelného využívání přírodních zdrojů přijatá v prosinci 2005,
- dokončovaná Strategie udržitelného používání pesticidů,
- Strategie o půdě přijatá v říjnu 2006.

Související odkazy

<http://www.env.cz>

<http://www.unccd.int>

<http://www.iydd.org>

<http://www.ec.europa.eu/environment/soil/index.htm>

<http://www.gefweb.org>

<http://www.fao.org>

<http://www.ifad.org>

<http://www.nepad.org>

Oficiální stránky Ministerstva životního prostředí

Oficiální stránky Úmluvy

Stránky Úmluvy věnované Mezinárodnímu roku boje proti suchu a rozšiřování pouští, kterým byl Valným shromážděním OSN vyhlášen rok 2006

Oficiální stránky Evropské komise

Světový fond životního prostředí

Organizace OSN pro výživu a zemědělství

Mezinárodní fond pro zemědělský rozvoj

Nové partnerství pro rozvoj Afriky